

Dygsinventeringen 1997

Jan-Erik Malmstigen

folklorekväll i en liten by utanför Zakopane, hördes en kornkarr i dalen nedanför medan en gnistrande stjärnhimmel var tänd ovanför oss - en sådan som vi nordbor ser först i augusti möjligen.

Sista dagen tog vi oss upp till 2000 meter och man önskade att man hade varit en bergsget, som vi såg enstiaka av. Däruppe noterade jag många sjungande vattenpiplärkor i hedlansskapet och strax nedanför topparna, i blockterrängen, fanns de svarta rödstjartarna.

I dvärgtallsbältet sjöng järnsparv och lövsångare. Så fort vi kom ner till bäckarna igen, hördes försärlorna och väl i vindskyddad skog de brandkronade kungsfåglaorna och svartmesarna.

Trots att jag inte kunde ägna mig åt aktiv fågelskädnung under veckan, blev summan ändå drygt sjuttio arter.

Polen är ett mycket vackert land; åtminstone jag har fått ett helt annat intryck via massmedia. Man färdas, bor och äter förhållandevis billigt - ja, sedan är det ju bra om sällskapet i sitt fordon har starka nerver i trafiken!

Längs vägarna ses spännande våtmarker och fiskodlingar. Just de senare behandlas i Vår Fågelvärld i nr 4/97.

Göran Andersson
Bergvägen 12
ÅL-22410 GODBY
ÅLAND

P.S. Den som vill läsa om baksidan av polsk miljö rekommenderas att ta del av ICA-Kurirens nr 20 (maj-97) i deras Natur-och miljökuriren! Den tar bl.a. upp floden Wisla, som blev aktuell i juli i samband med översvämningarna i sydvästra Polen.

måste i ryggsäcken. När det regnar, så regnar det oftast rakt ner i en kvart; sen är det över!

Vi gick uppåt genom en dalgång innan regnet förvandlade stigen till en bäck - det tog inte många minuter! Längs de naturliga vattendragen fanns förstås alla dessa försärlor men nu hittade jag mina första strömstjärnor också.

Inom parentes skrivet så har en av mina ålänsmärkta "starrar" kontrollerats en vinter i norra Polen. Här nere på kontinenten går också gränsen mellan den "nordiska" rasen av strömstjärnor och den "europeiska". I Polen gjordes ett intressant häckningsfynd ett år. Det var ett strömstjärpar av de båda raserna, som fick ungar ihop! Om denna historia kan man läsa mer om i den spännande strömstjärteckningen Cincelus Scandinavicus.

För att ta sig upp till sjöarna i östra Tatrabergen krävs lite kondition. Ja, upp till Morskje Oko ("Havets öga") kan man ta häst och vagn längs serpentinvägen eller gå längs en mer rak, men brantare stig. I början går leden faktiskt längs gränsbäcken till Slovakien. Helt odramatiskt eftersom de båda länderna har en gemensam nationalpark att värda.

Nötkräkor uppträdde väldigt orädda här, det verkade faktiskt som om de häckande paren tog med sig ungarna fram till stugarna och väntade på "tappade smörgåsar". Ja, uppe vid restaurangen intill Morskje Oko fanns en nästan tam nötkräka!

Den tuffa vandringen via de övre sjöarna gav deltagarna ett möte med en familj murmeldjur - ett visslande djur. De heter switzka på polska (switz betyder "vissla"!).

Något omfattande kvälls- och nattliv orkade man förstås inte med, men efter en

Årets heldygsinventering genomfördes den 30 - 31 maj. Det var den trettonde i ordningen och den tredje med uppdelning i kommunens socknar istället för att som vid inventeringens första år samtliga lag inventerar hela kommunen.

Totalt deltog 7 lag (13 medlemmar). Målsättningen var som tidigare år att under ett dygn finna så många olika arter som möjligt inom den socken som tilldelats. Ett högttryck växte in över landet på lördagen vilket gav växlande molnhet och uppehållsväder under dygnet. På dagen höll temperaturen sig omkring 15°. På natten kröp temperaturen sig ner mot ca 5°, lokalt med frost.

Tre för inventeringen nya arter noterades, silltrut, berguv och gräsiska. Därmed har totalt 171 arter registrerats totalt sen starten. Vid återsamlingen på

lördagen kl 15.00 vid klubbkalken i Blixterboda kunde totalt 134 arter räknas in. Detta är det högsta antal arter som noterats under inventeringens 13-åriga historia. Eftersom fjolårets siffra på 131 arter var den då näst högsta noteringen måste man konstatera att uppdelningen i socknar blivit en framgång vad gäller målsättningen att så noggrant som möjligt registrera kommunens fågelliv vid denna tidpunkt. Flest arter (118) sågs i Fellingsbro socken följt av Lindes socken med 111 arter.

Artlistan (några kommentarer)

Svarthakedoppingen iakttogs på tidigare känd häcklokal samt 1 ex rastade i Sörbysjön. *Rordrom* hördes från fyra lokaler, dock ej Sörbysjön i år. En stor flock med *grågäss*, 10 ex, sågs i Sörbysjön samt vid Hagaberg med 2 ex. En

Fågellivet vid Frövifors

Mats Andersson

När vi nu kan vara stolta över EMAS-beviset på miljöarbetet här på Frövi kan det kanske vara intressant att beskriva något av den yttre biologiska miljön. Faktum är att det bl a finns ett fågelliv av intresse inom industriområdet. Tittar man sig omkring en sommar dag slås man dessutom av den relativt rika ogräsfloran, med en mängd blommande och i bland ovanliga växter. De flesta har väl inte undgått de gula fälten av palsternacka eller att det här och var lyser av blåeld och kungsljus. Det finns också uppgifter om verkliga växtriter från Frövifors, t. ex hällebräcka och bymälla. En grundlig inventering av växterna skulle säkert resultera i flera intressanta arter.

Nu kanske man inte kopplar samman industriområden med rika miljöer för t. ex fåglar, i stället betraktar ju de flesta människor fabriksmiljöer som ogästvänliga och knappast av intresse för naturstudier. Det kanske därför anses som lite udda att man fascinerar av det här något märkliga och människoskapande "landskapet". Men fåglarna finns här och de ser nog mer till möjligheten att finna föda och hitta boplatser än till det rent estetiska.

Det är just variationen av speciella miljöer här på Frövifors som skapat en sär egen och fascinerande fågelfauna. Faktum är att bland de bofasta fåglarna finns sådana som minskat i det övriga landskapet och i stället här kunnat erätta förlorade häckningslokaler. Det gäller främst steglits, hämpling, stenskvätta och svalorna. Inom fabriks-

hördes ropa vid Mossabro strax norr om Lindesberg (Räsvalens östra sida). En trevlig observation var även de två *Jordugglor* som fint kunde studeras vid Nerderby på kvällen. Jorduggla sågs även vid Sällingsjön påföljande dag. Tidigare var finns endast ett fynd av denna art, det var premiäråret 1984 och lokalen var då Ervällaängarna.

Nattskärorna var tysta i år till skillnad mot fjolåret då de var mycket aktiva. En *iretaig hackspett* sågs vid Djupfjärn NO Stråssa samt färska hackmärken av samma art upptäcktes vid Örlaxfjärnen. *Bergfink* hördes sjunga vid Usken. 2 *steglits* iaktogs vid Rockhammars bruk och 1 ex sågs vid Näset/St Lindessjön. Inventeringens tredje nya art var den *gråstiska* som sågs vid Sörängarna. 17 *större korsnäbbar* iaktogs vid Granburen/Österhammar får avsluta denna sammanfattning.

I dygnsinventeringen deltog: Mats Andersson, Christer Eriksson, Inga-Britt Eriksson, Sven-Olof Eriksson, Tomas Haraldsson, Björn Lindberg, Jan-Erik Malmstigen, Kjell Mattsson, Tommy Oscarsson, Mattias Rudervall, Andreas Sandberg, Lennart Sandberg och Ulla Wallin.

Ett stort tack till samtliga.

grågåsar f.ö. under de två senaste åren sommartid observerats i sjön Våringen tillsammans med en kanadagås. Bland ändarna kan nämnas 1 par *blåsänder* i Österhammarsjön, 1 ♂ årtä i Sörbynsjön samt i Stor-Våringen, *skedand* vid Västvalla, Sörbynsjön och Näset/St Lindessjön samt 1 ♀ *smaskrake* vid Hagaberg och 1 ♂ Storbäddet.

Bland rovfåglar kan nämnas 1 ♀ *blåkärrhök* vid Västvalla samt *lärfalk* vid såväl Gransjön som Hagaberg. Till skillnad från i fjol hördes i år såväl *kornknarr* som *kärsångare*, dock saknades även i år flodsångare. Kornknarren hördes vid Nederby och kärsångare vid pumphuset i Frövi samt vid Viken/Guldsmedshytan. Dessutom *småfåcklig sumphöna* vid Österhammarsjön samt Västantorps/St Lindessjön.

Bland vadarna bör särskilt omnämnas den *dubbelbeckasin* som iaktogs vid Albäcksån på kvällen den 30.5. Detta är andra året denna art observeras i samband med denna inventering. Första fyndet gjordes vid Västvalla. Dessutom 1 *mosnappa* i Sörbynsjön samt 1 *rödbena* i Morskogsjön. Däremot saknades den vid Näset/St Lindessjön samt vid Hökasjön. *Skrattimäsen* har som alla vet försvarit som häckfågel från Näset i Stora Lindessjön. En stor koloni har dock åter etablerats i Bohrsån vid Vedevåg. Totalt ca 300 par iaktogs vid inventeringstillfället och man kan misstänka att det är par som flyttat hit från den tidigare kolonin i Lindesberg. En *silltrut* (ny art) sågs vid Hagaberg och havstrutparet var på plats på ön Valfischen i Våringen. Dessutom 1 havstrut vid Storbäddet.

Ny art nummer två var den *berguv* som vid 06-tiden på morgonen den 31 maj

området finns sålunda flera olika fågelmiljöer, s.k. biotoper, allt från vedgårdens till det rinnande vattnet, den frönka ogräsvegetationen, de olikformade byggnaderna, soptipp, massatippar och dammarna.

På stockarna från skogen medföljer enorma mängder levande organismer av olika slag, som i sin tur blir till fågelmat. På vedgårdens stora lager av massaved frodas och utvecklas en ofantlig rikedom av insekter, larver, puppor, spindlar och andra tänkbara smådjur. Hit lockas också insektsätande fåglar och en vanlig syn är sädesårorna som springer på vedtravarna och tar för sig av överflödet. Slående och imponerande är även de nuförtiden stora mängderna av hussvalor, laddusvalor och tornseglare som flyger kors och tvärs i lufrummet. Det kan på eftermiddagen handla om 500 svalor eller mer! På staketet till vedgården och på vedtravarna ser man ofta törnskator och stenskvättor, tillsammans med många andra småfågelarter. Till detta småfågelryka område söker sig också olika rovfåglar och lärfalk, sparvhök och duvhök visar sig då och då.

Pappersbrukets äldsta delar är byggt i tegel och innehåller diverse hågtheter och präng. Här har tamduvor, pilfinkar, grå flugsnappare, rödstjart, sädesårlor och hussvalor hittat lämpliga boplatser. Svarta rödstjärten är en fågel som i Sydeuropa naturligt är knuten till bergstrakter medan den i vårt land nästan enbart häckar på byggnader i samhällen eller industriområden. Frövifors är faktiskt enda kända häckningslokalen i vår